

μουσικής

ΠΟΛΥΤΟΝΟ ✓

ΤΕΥΧΟΣ 30 • ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2008 0,01€ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΜΟΥΣΟΥΡΓΩΝ • ΚΩΔ... 7016

ΠΑΡΟΧΗΝΟ
ΠΛΟΣ
Κ.Ε.Μ.Π.Α.Θ.
Αριθμός Άδειας
4583

ΕΝΤΥΠΟ ΚΑΛΕΣΤΟ ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 2006/06 ΚΕΜΠ.Α.Θ.

Ιδιοκτήτης
ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΜΟΥΣΟΥΡΓΩΝ
Δεινοκράτους 35,
106 76 Αθήνα,
Τηλ./ fax: 210 - 72 56 607

Συντακτική ομάδα
Εκδότης
Κωνσταντίνος Α. Λυγνός*
Δημοσιογραφική έρευνα
Λεωνίδα Κανάρης*
Συντονισμός ύλης
Μαρία-Χριστίνα Κριθαρά*
Τεχνική επεξεργασία
Ελένη Σκάρκου*
Καλλιτεχνική επιμέλεια
Μαρία-Χριστίνα Κριθαρά*
Ελένη Σκάρκου*
Υπεύθυνη οικονομικών & επικοινωνίας
Μαρία-Χριστίνα Κριθαρά*

Μόνιμοι συνεργάτες
Έφη Αγραφιώτη
Γεωργία Καλοδίκη
Άση Κονδυλίδου
Χρήστος Μητσάκης
Αλέξανδρος Μούζας*
Νίκος Ροδίτης
Λορέντα Ράμου
Θωμάς Ταμβάκος*

Συνεργάτες τεύχους
Αρίων, Χρίστος Κολοβός,
Αλέξης Πορφυριάδης*,
Αλέξης Σαββίδης, Καμπάνης Σαμαράς*,
Μαριέλλη Σφακιανάκη*, Σοφία Τοπούζη,
Φίλιππος Τσαλαχούρης*

Εξώφυλλο
Ελένη Σκάρκου*

Φωτογραφικό υλικό
Αρχεία: Α.Ε.Μ.Θ.Τ., Χ. Ακριβιάδη,
Γ. Κανελλόπουλου,
Κ. Α. Λυγνού, Μ. Μανωλίδη, Σ. Τοπούζη
Γλωσσική επιμέλεια
Μίρκα Κακαδέλλη, Λεωνίδα Κανάρης*
Σοφία Τοπούζη,
Γιώργος Χατζημυελάκης*

Γραμματεία
Ν. Μεταξά 29, 104 39 Αθήνα
Τηλ./ fax: 210 - 88 24 983,
Email: ikanaris@otenet.gr
Συνδρομές - Διαφημίσεις
Χανιώτου 17, 154 52 Ψυχικό
Μ.Χ. Κριθαρά Τηλ.: 210 - 67 13 086

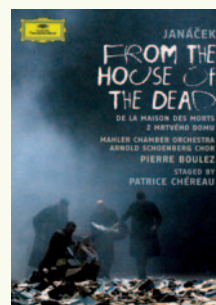
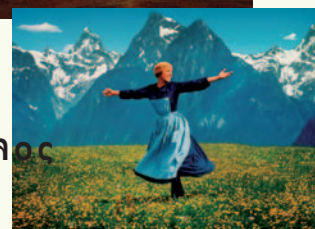
Υπεύθυνος Οικονομικών
Αλέξανδρος Μούζας*
Νομικός Σύμβουλος:
Κατερίνα Συγγενιώτου
Εκτύπωση - Παραγωγή
ΦΩΤΟΛΙΟ & ΤΥΡΙÇΟΝ Α.Ε.
Δημαράκη 20, 11855 Αθήνα
Τηλ. 210 3470808, e mail: fotolio@typicon.gr
(* μέλη της Ε.Ε.Μ.)

Η αναδημοσίευση κειμένων και υλικού επιτρέπεται μόνον κατόπιν άδειας της Συντακτικής Ομάδας ή του Δ.Σ. της Ε.Ε.Μ

Τα άρθρα του περιοδικού δεν εκφράζουν υποχρεωτικά τις απόψεις του Δ.Σ. της Ε.Ε.Μ. Οι επιλογές του περιοδικού αποτελούν ευθύνη της Συντακτικής του Ομάδας. Τα ενυπόγραφα άρθρα εκφράζουν απόψεις των συντακτών τους.

Σ' αυτό το τεύχος

4. + θεσις
8. Ημερολόγιο
12. Εκδηλώσεις εξωτερικού
14. Ειδήσεις - Σχόλια
20. Μουσική επικαιρότητα
24. Game
27. Η Ιστορία του Musical
32. Συνέντευξη: Νίκος Μανωλόπουλος
37. τραγουδώντας...
40. Luigi Nono
42. Έλληνες δημιουργοί
44. Μουσικοί της Διασποράς
46. Αφιέρωμα: Μ. Καρύδης
48. Λόγια απλά
50. Ελεύθερο βήμα I
52. Ελεύθερο βήμα II
54. Σεμινάρια - Διαγωνισμοί
56. Επιστολές - Ανακοινώσεις
57. Βιβλιοπαρουσίαση
59. Τεχνογραφήματα
60. Οπτικές ακροάσεις

Τα Λεφτά Είναι Αλλού

Ίσως ορισμένοι να μας θεωρήσουν παράλογα αιθεροβάμονες που απαιτούμε ακόμα και σε μια, κατά γενική ομολογία, δύσκολη οικονομικά περίοδο για τη χώρα, να διατεθούν επιτέλους τα κονδύλια που είναι αναγκαία για την προώθηση των Τεχνών, συμπεριλαμβανόμενης και της μουσικής, που μας αφορά και άμεσα.

Μεσολάβησαν όμως και τα γεγονότα στα οποία ενεπλάκη το ΥΠΠΟ - και όχι μόνο - τις αρχές του 2008. Τότε πλέον έγιναν βεβαιότητα οι υποψίες που πάντα μοιραζόμασταν και με συναδέλφους άλλων καλλιτεχνικών χώρων για πάνω από 30 χρόνια:

Το θέμα δεν είναι ότι «δεν υπάρχουν λεφτά», αλλά ότι υπάρχει κακή διαχείριση, και άλλες «προτεραιότητες». Όλα αυτά τα χρόνια το μόνιμο αξίωμα της Πολιτείας - με ελάχιστες εξαιρέσεις - ήταν:

«Δίνουμε πάντα εκεί που θέλουμε, φροντίζοντας παράλληλα και για το μικρότερο δυνατό πολιτικό κόστος»

Σήμερα παρατηρούμε το αξίωμα αυτό να μεταλλάσσεται:

«Μιά που είναι στραβό το κλήμα, ας το ξεριζώσουμε για να μη το φάει κι' ο γάιδαρος.»

Που μεταφράζεται σε:

«Χρειαζόμαστε αλήθεια καλές ορχήστρες;»

«Έχουμε ανάγκη από μία άρτια μουσική εκπαίδευση;»

«Τι να το κάνουμε το Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου;»

«Γιατί να υπάρχει η Ένωση Ελλήνων Μουσουργών;»

Και πολλά άλλα... Γιατί όπως έχουμε διαπιστώσει, για τα χρέη των ΠΑΕ, τη Eurovision και τα πολλά «βεγγαλικά» θεάματα, τα δισ είναι πάντα έτοιμα προς διάθεση.

Αλλά εμείς όλοι τώρα πια το ξέρουμε:

Δεν είναι ότι δεν υπάρχουν λεφτά.

Απλά,

Τα Λεφτά Είναι Αλλού.

σχόλια

επιμέλεια: Κ.Α. Λυγνός

Καλοκαιρινά Φεστιβάλ

Αυξάνεται σταθερά ο αριθμός των καλοκαιρινών φεστιβάλ μουσικής που έχουν άποψη. Τη διαπίστωση κάναμε φυλλομετρώντας τα κυριακάτικα φύλλα όλο το καλοκαίρι και μπαίνοντας στις ειδικές ιστοσελίδες.

Όταν θα διαβάζονται αυτές οι γραμμές, το καλοκαίρι θα έχει οριστικά τελειώσει. Και μαζί του τα περισσότερα από τα φεστιβάλ: στη Σύρο, την Αίγινα, τη Ρόδο, τη Νάξο, τη Σπάρτη, το Πήλιο και αλλού. Τις μέρες αυτές ολοκληρώνονται το Φεστιβάλ Θρησκευτικής Μουσικής της Πάτμου, το Φεστιβάλ Σαντορίνης και το Διεθνές Φεστιβάλ Κλασικής Μουσικής των Παξών, που φέτος κλείνει 22 χρόνια.

Δραστηριότητες θετικές και ελπιδοφόρες για τρεις λόγους: πρώτα γιατί αποτελούν μία έμπρακτη απάντηση στη γενική δικαιολογία του «δεν υπάρχουν λεφτά». Καταπώς φαίνεται οι Δήμοι και οι φορείς της περιφέρειας, χωρίς να κολυμπάνε στα ευρώ, μπορούν να βρουν χρήματα και να κινητοποιήσουν χορηγούς σε τοπικό επίπεδο.

Ο δεύτερος λόγος είναι η αποκέντρωση. Δράσεις «από τα κάτω» ή «από το πλάι» αποτελούν μία έμπρακτη απάντηση στις στρεβλώσεις των αθηνοκεντρικών μηχανισμών, του ΥΠΠΟ και των άλλων φορέων. Ας γίνουν πράγματα και από άλλους, σε άλλο επίπεδο και ας πάψουμε όλοι να περιμένουμε τα πάντα από το «γκουβέρνο».

Τέλος θεωρούμε πολύ θετική την προσπάθεια επιμονής σε σοβαρό προγραμματισμό και τη σταδιακή απομάκρυνση από το πασίγνωστο μοντέλο της «λαϊκής συναυλίας», στην οποία τόσο εύκολα πολλοί προσφεύγουν επειδή τη «ζητάει ο κόσμος». Όποιος θέλει να ανακατευτεί με τον πολιτισμό πρέπει να είναι έτοιμος και για γενναίες αποφάσεις!

Περιμένουμε με ενδιαφέρον και αισιοδοξία την επόμενη χρονιά.

Τα οικονομικά της Ένωσης Ελλήνων Μουσουργών

Μιας και σ' αυτό το τεύχος πολλά γράφουμε για οικονομικά και οργανωτικά, ας ασχοληθούμε λίγο και με τα δικά μας. Η Ένωση Ελλήνων Μουσουργών είναι φορέας επι-

χορηγούμενος από το Υπουργείο Πολιτισμού. Ας δούμε πώς αυτό υλοποιείται στην πράξη.

Τα νούμερα που παραθέτουμε αποτελούν μία σύνοψη του τί έγινε την τελευταία 10ετία. Μπορούμε να επανέλθουμε με λεπτομέρειες, όμως αυτή είναι η γενική εικόνα: Το 2000 και το 2001 η ΕΕΜ επιχορηγείται με 10.000.000δρχ και 15.000.000 δρχ αντίστοιχα. Το 2003 και το Ολυμπιακό 2004 δεν παίρνει για εκδηλώσεις ούτε ευρώ. Το 2005 επιχορηγείται μία και μόνη συναυλία στο εξωτερικό, ενώ επίσης χορηγούνται και άλλες 5.000 για τα έξοδα της κηδείας του πρώην Προέδρου της ΕΕΜ Γ. Σισιλιάνου.

Τελικά το 2007, ύστερα από αλληπάλληλα διαβήματα, ο τότε Υπουργός Γ. Βουλγαράκης, υπογράφει δύο ποσά: 30.000 και 20.000 ευρώ, με τα οποία καλύπτονται ανειλημμένες υποχρεώσεις και παλιά χρέη.

Αυτά είναι όλα. Τώρα πώς μπορεί κάτω από τέτοιες συνθήκες να έχουν γίνει πάνω από 400 συναυλίες και εκδηλώσεις, μην το ψάχνετε. Οφείλουμε να αναγνωρίσουμε ότι στον τομέα αυτό πολυτιμότερες και σημαντικές στάθηκαν οι συνεργασίες με πολλούς άλλους φορείς. Αναφέρουμε τους μονιμότερους, που ήταν ο ΟΜΜΑ, η Ελληνοαμερικανική Ένωση και το Ινστιτούτο Goethe.

Κάνοντας πάντως μια πρόχειρη άθροιση των παραπάνω κονδυλίων, διαπιστώνουμε ότι μέσα σε μία 10ετία η ΕΕΜ έχει λάβει περίπου το ένα δέκατο των χρημάτων που έχουν πάρει ατομικά -πολλές φορές και σε ετήσια βάση- διάφορα «λαμπερά» και γνωστά ονόματα. Τόσο της μουσικής γενικώς, όσο και άλλων χώρων...

Το αρχείο Δημήτρη Μητρόπουλου στο διαδίκτυο

Το 2006 η Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών στην Αθήνα και η Γεννάδιος Βιβλιοθήκη έλαβαν οικονομική υποστήριξη από την Ευρωπαϊκή Ένωση, με σκοπό την ψηφιοποίηση του υλικού και των αρχείων και την προβολή τους μέσω του διαδικτύου σε παγκόσμιο επίπεδο. Το έργο ολοκληρώθηκε πρόσφατα και πάνω από 400.000 ψηφιοποιημένα τεκμήρια είναι πλέον διαθέσιμα για μελέτη και έρευνα.

Ανάμεσα σ' αυτό το υλικό είναι και το Αρχείο

Νέος συγκληονιστικός Parsifal (16 Αυγούστου 2008)

Η νέα παράσταση του *Parsifal* ήταν μία ποιητική αλληγορία της ιστορίας της νεότερης Γερμανίας και του έργου του Wagner. Η ιδέα του σκηνοθέτη Stefan Herheim ήταν τόσο ενδιαφέρουσα, που δικαιολόγησε την έκπληξη πολλών, όταν έγινε γνωστό πως θα παρουσιαστεί νέος *Parsifal*, ενώ ο προηγούμενος είχε κάνει πρεμιέρα το 2004, με πρωτοφανείς αντιδράσεις.

Έχοντας ως σκηνικό χώρο το προαύλιο της βίλας Wahnfried (σπίτι του συνθέτη στο Bayreuth) και τον τάφο του Wagner στη θέση του υποβελίου - που λειτουργούσε ως θυμέλη σε ολόκληρη την παράσταση- δημιουργήθηκε ένα εξαιρετικά πυκνό από συμβολισμούς θέαμα. Ίσως αυτό να ήταν και το μόνο μείον της παράστασης: ο υπερβολικός φόρτος συμβολισμών, που όμως ερμήνευε το έργο με έναν καθ' όλα βαθύ και ουσιαστικό τρόπο. Η σχέση του Wagner με τη γερμανική ιστορία, η αμαρτία και η απώλεια της Θείας Χάριτος, η πλάνη του κακού και η παρερμηνεία του καλού, η μετουσίωση των συμβόλων του συνθέτη σε ιστορικά γεγονότα, η ποιητική μεταφορά και τελικά η σκέψη και ο φιλοσοφικός στοχασμός, η ψυχική ανάταση και η λύτρωση: Όλα βιώθηκαν με τρόπο συνταρακτικό.

Πρώτη πράξη: Μεταμόρφωση των Ιπποτών σε στρατιώτες του Κάιζερ, προβολή εικόνων από τον Α'

παρ' όλο που πολλά είχαν μπει στη θέση τους στο τέλος της δεύτερης, να υπήρχε ακόμη μία επιφύλαξη. Η τρίτη πράξη ξεκαθάρισε τα πάντα και απογειώσε τους πάντες... ακόμη και η περιφημη δήλωση που υπέγραψαν τα εγγόνια του Wagner, ότι το Bayreuth πρέπει να μείνει μακριά από την πολιτική (πού πέρασε με διαφάνειες από τη σκηνή), είχε νόημα, αφού τελικά η αλληγορία συμπεριέλαβε και τη στάση του ίδιου του Φεστιβάλ σε όλα αυτά.

Τρίτη πράξη: Το φέρετρο του Titurel φθάνει στη συγκέντρωση των Ιπποτών της Στρογγυλής Τραπέζης (που παρουσιάζεται ως το σύγχρονο γερμανικό κοινοβούλιο), ανοίγει, και μέσα του βρίσκονται τα σύμβολα της Γερμανίας... νεκρής από την αναμονή της λύτρωσης. Στο φινάλε, πάνω στα λόγια του Gurnemanz: «...*τώρα χαίρεται κάθε πλάσμα για το γλυκό χνάρι του λυτρωτή*», ένας καθρέφτης μεταφέρει με την αντανάκλασή του το κοινό στη σκηνή και ολοκληρώνει την παράσταση με τη λάμψη του περιστεριού, σύμβολο του Άγιου Πνεύματος.

Όλα αυτά μπορεί να ακούγονται παράταιρα ή ακόμη και συνηθισμένα. Η γερμανική σκηνική πρακτική έχει μακρά θητεία σε τέτοιους συμβολισμούς... το απο-

τέλεσμα, όμως είναι που μετράει. Και ήταν συνταρακτικό.

Παρακολουθώντας επί πέντε χρόνια το Bayreuth, είναι η πρώτη φορά που δεν άκουσα καμία αποδοκιμασία. Το τέλος διαδέχθηκαν μερικά δευτερόλεπτα μαγικής σιωπής και μετά ενθουσιώδεις επευφημίες.

Μουσικά η παράσταση ήταν εξαιρετική. Από ενδημική αντιπάθεια στην κριτική γράφω πάντα με συστολή και φόβο τέτοια σχόλια: Ο μαέστρος Daniele Gatti αποθεώθηκε στο τέλος της παράστασης, καθώς και η χορωδία με μαέστρο τον Eberhard Friedrich.

Ξεχώρισα τον Detlef Roth ως Amfortas -σπαρακτικό σε κάθε του εμφάνιση-, αλλά και τον Kwangchul Youn ως Gurnemanz. Η Mihoko Fujimura στο ρόλο της Kundry για μένα ήταν άنيση. Ωστόσο εισέπραξε ενθουσιώδη χειροκροτήματα, όπως και ο Christopher Ventris ως Parsifal.

Προτείνω μία επίσκεψη στο ανανεωμένο site του Bayreuth. Υπάρχουν πολλά στοιχεία για την παράσταση, βίντεο, φωτογραφίες, συνεντεύξεις. Δηλώνω συγκλονισμένος και δεν μπορώ παρά να ευχηθώ την επανάληψη τέτοιων ουσιαστικών σκηνικών προτάσεων. Μπορεί να διαφωνεί κανείς... σε κάθε περίπτωση, όμως, είναι κάτι που μας αφορά!

Το κέντρο Grame της Λυών

Η σύγχρονη μουσική σε μια πόλη

1ο μέρος

Δημιουργώντας τους ήχους του μέλλοντος.

Μια επίσκεψη στο κέντρο για τη σύγχρονη μουσική GRAME στη Λυών

Ο προγραμματισμός του κέντρου GRAME μου είχε ήδη κινήσει το ενδιαφέρον μέσα από τα email ανακοινώσεων των δραστηριοτήτων του: μια πυκνή συναυλιακή παρουσία στην πόλη της Λυών, αλλά και έξω από τα γαλλικά σύνορα, με νέα κυρίως έργα, η συντριπτική πλειοψηφία των οποίων χρησιμοποιούν την τελευταία λέξη της τεχνολογίας, συχνά με τη σύμπραξη καλλιτεχνών από το χώρο των πλαστικών τεχνών, του βίντεο, του κινηματογράφου και του χορού. Η αποστολή του GRAME είναι να υποστηρίξει τη σύλληψη και την παραγωγή νέων έργων, να αναλαμβάνει τη μετάδοσή τους, να συμβάλλει στην ανάπτυξη της μουσικής και επιστημονικής έρευνας και να χτίζει τις απαραίτητες γέφυρες ανάμεσα στη μουσική δημιουργία και το κοινό της.

Το ιστορικό του GRAME και το εθνικό δίκτυο κέντρων σύγχρονης μουσικής

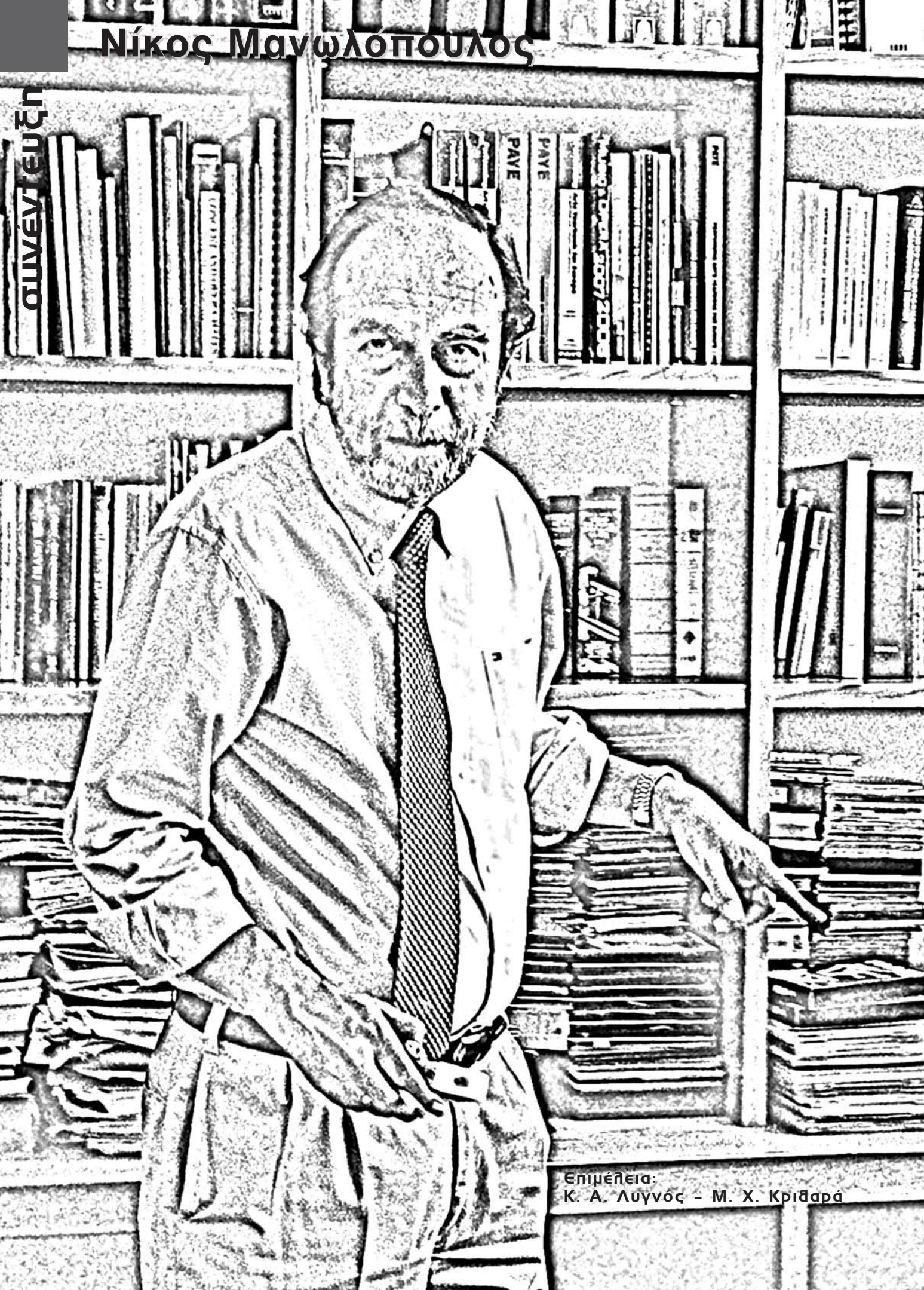
Το GRAME δημιουργήθηκε το 1982 με την πρωτοβουλία του James Giroudon και του Alain Jaffrennou, οι οποίοι παραμένουν μέχρι σήμερα καλλιτεχνικοί διευθυντές του κέντρου. Εκείνη την εποχή αρκετά κέντρα με παρόμοια ενδιαφέροντα δημιουργούνται στη Γαλλία και τα πιο δυναμικά θα προσπαθήσουν να μπουν κάτω από την προστασία του κράτους και να ονομαστούν εθνικά (το 1980 μόνο το IRCAM είχε αυτή την επωνυμία). Το 1996 δημιουργείται το δίκτυο των εθνικών κέντρων σύγχρονης

μουσικής που περιελάμβανε, εκτός από το GRAME, και άλλα τρία κέντρα στη Μασσαλία, τη Νίκαια και τη Μπουρζ. Σήμερα τα κέντρα αυτά έχουν γίνει 7 και λειτουργούν σε στενή συνεργασία μεταξύ τους, με μια ολομέλεια των υπευθύνων τους ανά δύο μήνες, κάνοντας κοινές παραγγελίες σε συνθέτες, προσφέροντάς τους από κοινού την απαραίτητη τεχνική υποστήριξη και προωθώντας συμπαραγωγές, ώστε τα νέα έργα να μπορούν να παρουσιάζονται σε διάφορες γαλλικές πόλεις. Σε εξέλιξη βρίσκεται και η ψηφιοποίηση αυτού του ρεπερτορίου, ώστε να είναι διαθέσιμο για το κοινό και τους μελετητές μέσω ενός κεντρικού φορέα, τη βιβλιοθήκη σύγχρονης μουσικής CDMC στο Παρίσι, όπως επίσης και στο καθένα από τα 7 κέντρα.

Η χρηματοδότηση αυτών των κέντρων διέπεται από συγκεκριμένους κανόνες που οριοθετούν τις υποχρεώσεις του κράτους και των τοπικών φορέων. Το 60% των εξόδων τους καλύπτεται αφενός από τον κρατικό προϋπολογισμό και αφετέρου από τοπικές πηγές (από την περιφέρεια και την πόλη στην οποία βρίσκονται), σε μια βάση 50-50. Το υπόλοιπο 40% προέρχεται από ευρωπαϊκά προγράμματα, πώληση εισιτηρίων, χορηγούς και ειδικά ταμεία για την έρευνα. Αυτό σημαίνει ότι το κράτος υποχρεούται να καλύπτει πλήρως τα λειτουργικά έξοδα του GRAME, ώστε οι καλλιτεχνικές επιλογές να διαμορφώνονται με πλήρη ελευθερία, μιας και δεν χρηματοδοτούνται από τον κρατικό προϋπολογισμό (η συνδρομή της περιφέρειας και της πόλης δεν θεωρούνται κρατικός προϋπολογισμός). Με μεγάλη πικρία όμως μου αναφέρθηκε ότι το GRAME έπεσε κι αυτό θύμα των περι-

Νίκος Μανωλόπουλος

Συνέντευξη

Επιμέλεια:
Κ. Α. Λυγνός - Μ. Χ. Κριθάρá

Το Μέγαρο Μουσικής 17 χρόνια μετά

Πώς σχεδιάζεται η πορεία ενός πολιτιστικού οργανισμού και πώς συντηρείται σε βάθος χρόνου; Πόσο επηρεάζουν και καθορίζουν τα οικονομικά δεδομένα τις καλλιτεχνικές επιλογές; Ερωτήματα σαν και αυτά, και όχι μόνο, απευθύναμε στο Γενικό Διευθυντή του Οργανισμού Μεγάρου Μουσικής Αθηνών Νίκο Μανωλόπουλο. Είναι κρίμα που λόγω περιορισμένου χρόνου και φόρτου εργασίας, η συνέντευξη χρειάστηκε να γίνει με τη μορφή γραπτών ερωτήσεων που απαντήθηκαν συνολικά. Ελπίζουμε κάποια στιγμή να επανέλθουμε...

Πολύτονον: Πώς βλέπετε το ρόλο του Μεγάρου τόσα χρόνια μετά την έναρξη της λειτουργίας του; Έχει διαφοροποιηθεί η θέση του ή ο ρόλος του;

N. M.: Θα μου επιτρέψετε να μακρηγορήσω. Θα ξεκινήσω θυμίζοντας ορισμένα βασικά στοιχεία της λειτουργίας του Μεγάρου Μουσικής από το 1991. Η λειτουργία αυτή άλλαξε σε βάθος το τοπίο της μουσικής ζωής στη χώρα μας. Σε ένα σύντομο απολογισμό, που παρουσιάστηκε στα 10 χρόνια λειτουργίας του, σημειώναμε ότι το Μέγαρο:

Δημιούργησε στην Αθήνα μουσική ζωή με εύρος και συνέχεια.

Οδήγησε τα μουσικά δρώμενα της χώρας στη συγχρονία, στη συμπίεση με τις παγκόσμιες μουσικές πρωτεύουσες. Το επίκαιρο στη Νέα Υόρκη, στο Παρίσι, στο Λονδίνο, είναι πια επίκαιρο και στην Αθήνα.

Παρουσίασε μεγάλα συγκροτή-

ματα και καλλιτέχνες διεθνούς φήμης, σε ένα ιδανικό περιβάλλον.

Έδωσε στο πρόγραμμά του μια συνολικότητα και μια φιλοσοφία σχεδιασμού, όπως εκφράστηκε κυρίως μέσα από τους «κύκλους», τις «σειρές», τα «φεστιβάλ» και τα ειδικά αφιερώματα, που πολλές φορές βασίζονται σε γενικότερες ιδέες, σύμβολα και αρχέτυπα του Ελληνικού πολιτισμού.

Συστηματοποίησε και επέμεινε στην παρουσίαση της Ελληνικής μουσικής, όχι μόνο με εκτελέσεις έργων, αλλά και με πλήθος παραγγελίες σε καταξιωμένους και νεότερους συνθέτες.

Παρουσίασε συστηματικά έργα μουσικής δωματίου, ένα είδος αγνοημένο εν πολλοίς στην Ελλάδα.

Προγραμμάτισε εμφανίσεις Ελλήνων ερμηνευτών και έδωσε ευκαιρία σε πολλούς νέους μουσικούς να παρουσιαστούν για πρώτη φορά στο κοινό.

Πρόεβαλε πολλά είδη μουσικής, χωρίς ιδεολογικούς ή ελιτίστικους περιορισμούς. Η βυζαντινή μουσική, οι παραδοσιακοί σκοποί, η τζαζ, η έθνικ βρήκαν χώρο, αλλά και κοινό.

Παρουσίασε κλασικά, αλλά και σύγχρονα έργα του Λυρικού Θεάτρου, που δεν είχαν παρουσιασθεί ποτέ στην Ελλάδα.

Δημιούργησε την Καμεράτα, η οποία ανέπτυξε μεγάλη δραστηριότητα τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό, με συναυλίες, εκπαιδευτικά προγράμματα κ.ά.

Άνοιξε νέες διόδους επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ Ελλήνων και ξένων καλλιτεχνών.

Ανέπτυξε μεγάλη εκπαιδευτική δραστηριότητα, τόσο με τη στενή παιδαγωγική έννοια, όσο και με την ευρύτερη μορφωτική, μέσα από ειδικά

προγράμματα στην Αθήνα, αλλά και σε όλη τη χώρα: ειδικές συναυλίες για σχολεία, προγράμματα ξεναγήσεων και φιλοξενίας, πρωινές εκδηλώσεις, διαλέξεις, μαθήματα, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, αλλά κυρίως στηρίζοντας τη Μεγάλη Μουσική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος «Λίλιαν Βουδούρη», που συνεχώς αναπτύσσεται και αποτελεί ένα από τα σπουδαιότερα μουσικά ερευνητικά κέντρα στη χώρα μας.

Καθιέρωσε το θεσμό των υποτροφιών που χορηγεί ο Σύλλογος «Οι Φίλοι της Μουσικής».

Κινητοποίησε την καλλιτεχνική χορηγία. Μπορούμε να πούμε ότι ο χορηγικός θεσμός ήταν άγνωστος στην Ελλάδα ως τις αρχές της δεκαετίας του 1990.

Παρουσίασε μεγάλες εκθέσεις σχετικές με μουσικούς κύκλους ή με μεγάλα κεφάλαια του Ελληνικού, αλλά και του παγκόσμιου πολιτισμού.

Σχεδίασε ένα εκδοτικό πρόγραμμα μεγάλης κλίμακας, διαμορφώνοντας νέα εκδοτική αισθητική, σε ύφος και λόγο. Ειδικά με τα προγράμματα δημιούργησε μια βιβλιοθήκη λιμπρέτων, όπου οι μεταφράσεις υπογράφονται από σημαντικούς Έλληνες λογοτέχνες.

Δημιούργησε ηχογραφικό κέντρο υψηλότατων προδιαγραφών.

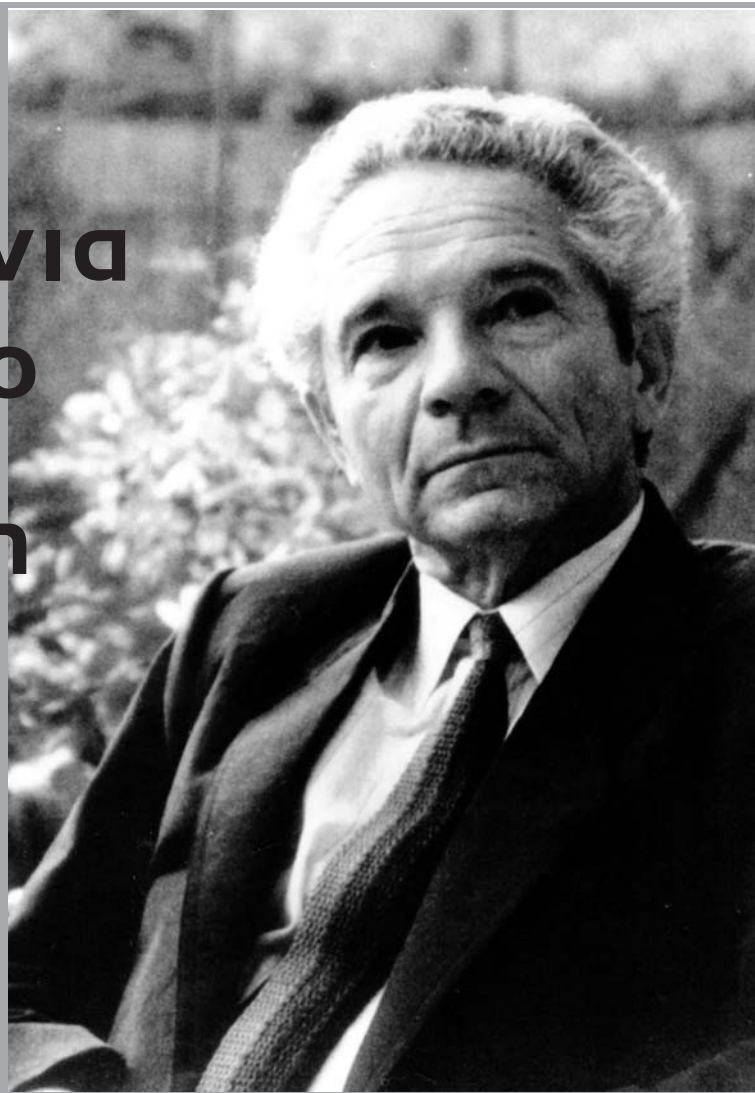
Επομένως, όχι μόνο βρήκε μεγάλη ανταπόκριση από τους φιλόμους, αλλά δημιούργησε νέους ακροατές, φέρνοντας τη συμφωνική μουσική πιο κοντά σ' ένα ευρύτερο κοινό.

«**Π**»: Τί άλλαξε από τότε;

N. M.: Το Μέγαρο εξακολούθησε να κινείται στους άξονες αυτούς προσθέτοντας και νέες δραστηριότητες χάρη και στις δυνατότητες που προσφέρουν οι νέες εγκαταστάσεις. Ξε-

Δέκα χρόνια χωρίς το Μιλτιάδη Καρύδη

Γκντανσκ/Ντάντσιχ 1923
Αθήνα 1998

Στις αρχές της δεκαετίας του 1980 ο διαπρεπής Έλληνας αρχιμουσικός Μιλτιάδης Καρύδης έδωσε σειρά σημαντικών συναυλιών στο Ηρώδειο, στο πλαίσιο του Φεστιβάλ Αθηνών, προοιωνίζοντας μια σταδιακή και πυκνότερη συνεργασία του στην Ελλάδα, που τερματίστηκε άδοξα και άδικα λίγο πριν τα τέλη του 20ου αιώνα, το 1998. Μια από τις τελευταίες εμφανίσεις του (στο πόντιουμ της Εθνικής Συμφωνικής της ΕΡΤ), με σύμπραξη του διαπρεπούς πιανίστα Γιάννη Βακαρέλη στο *1ο Κονσέρτο* του Brahms, υπάρχει βιντεοσκοπημένη στα αρχεία της ΕΡΤ και έχει μεταδοθεί από την Κρατική Τηλεόραση. Ήταν τότε 75 ετών, στον κολοφώνα μιας σταδιοδρομίας που τον είχε φέρει στα πόντιουμ κορυφαίων ευρωπαϊκών ορχηστρικών συμφωνικών συνόλων και τον κατατάσσει αυτοδικαίως ως δεύτερο τη τάξει στη χορεία των σπουδαιότερων Ελλήνων αρχιμουσικών, μετά το μέγιστο Δημήτρη Μητρόπουλο (1896-1960).

Είχα τη μεγάλη τύχη τότε, μεταξύ 1981 και 1983, να παρακολουθήσω όχι μόνο τις συναυλίες του Καρύδη στο Ηρώδειο, αλλά και τις αντίστοιχες δοκιμές του, στη *2η Συμφωνία* «της Ανάστασης» του Mahler (με την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών και τη Χορωδία του Όσλο), στην *4η Συμφωνία* του ίδιου συνθέτη, καθώς και στη *Συμφωνία της Λεβεντιάς* του Μανώλη Καλομοίρη (το 1983 με την Ορχήστρα Tonkünstler της Βιέννης, της οποίας ήταν τότε

ο κύριος αρχιμουσικός). Στις πρόβες εκείνες - ιδιαίτερα σε εκείνη της *2ης* του Mahler, όπου ως συνεργάτη ο Καρύδης είχε τον πρόσφατα αποβιώσαντα Ελευθέριο Χαλκιαδάκη (1923-2008), που τόσο επιτυχημένα διηύθυνε στο πάνω διάζωμα το μικρό σώμα των χάλκινων πνευστών της Κρατικής που ακούγεται «απόμακρα» στο έργο-μπορούσε κανείς να διαπιστώσει από πρώτο χέρι την τεράστια γνώση της παρτιτούρας εκ μέρους του Καρύδη, τη λεπτολόγο επιμονή του στις ερμηνευτικές λεπτομέρειες, καθώς και την προσωπική του «στάμπα» στην απόδοση του έργου. Και όμως, ο τόσο επιφανής αυτός δημιουργός, που κάτω από την μπαγκέτα του ερμήνευσαν χιλιάδες μουσικοί αρκετών από τις σημαντικότερες ορχήστρες, έμελλε να φύγει εντελώς άδοξα, πικραμένος και «αποσβολωμένος» από την προσβλητική συμπεριφορά Έλληνα μουσικού σε διάρκεια πρόβας - κάτι που ο ευαίσθητος χαρακτήρας του δεν μπόρεσε να αντέξει, με αποτέλεσμα το αναπόφευκτο εγκεφαλικό ...

Ο Μιλτιάδης Καρύδης γεννήθηκε στο Γκντανσκ της Πολωνίας (το πρώην Ντάντσιχ), το 1923, από Έλληνα πατέρα καπνέμπορο και Γερμανίδα μητέρα και πραγματοποίησε τις πρώτες μουσικές του σπουδές στη Δρέσδη και στην Αθήνα, όπου από το 1938 υπήρξε μαθητής του (νεαρού τότε) μαέστρου Θεόδωρου Βαβαγιάννη (1905-1988) και πήρε δίπλωμα πιάνου (μαθητής της Ήβης Πα-

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

τουρκική ο Ι. Boran.

Μετά κάποιες σύντομες ιστορικές αναδρομές, η ύλη εστιάζει στην «έντεχνη» μουσική του 19ου και κυρίως σ' αυτήν του 20ου αιώνα. Ούτως ή άλλως η ιστορία της «λόγιας» μουσικής των βαλκανικών χωρών ξεκινάει κατά βάση από τον 19ο αιώνα και αναπτύσσεται κατά τη διάρκεια του 20ου. Αναφέρονται οι κυριότεροι συνθέτες και κάποια από τα έργα τους, διάφορα ιδιώματα που συναντάμε και κάποιοι σημαντικοί ερμηνευτές. Γίνονται συσχετισμοί με τις τοπικές παραδοσιακές μουσικές και αναφέρονται διάφορες επιρροές (ανά περίπτωση) από την αρχαία Ελλάδα, Βυζάντιο, σλαβική μουσική κλπ. Τέλος, αναφέρονται διάφοροι μουσικοί οργανισμοί, διοργανώσεις κλπ.

Τυπώθηκε στην Αλβανία με τη χορηγία του Ινστιτούτου Γκαίτε της Θεσσαλονίκης. Το βιβλίο αγόρασε ο γράφων στο βιβλιοπωλείο του κτηρίου της Όπερας των Τιράνων. Πιθανόν η εύρεσή του να είναι δύσκολη. Καλή τύχη στο Διαδίκτυο!

Συλλογική Συγγραφή

Ο ΣΥΜΦΩΝΙΚΟΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ

Εκδόσεις Πατάκη

Σελίδες 428

Το βιβλίο κυκλοφόρησε μόλις τον περασμένο Απρίλιο. Φέρει τον υπότιτλο «Από την Κασσιανή ως τη Λυσιστράτη» και την επιμέλειά του είχε η Δέσποινα Ζηλιφίδου. Στην εργασία αυτή (για πρώτη φορά) συγκεντρώνονται αναλύσεις και πληροφορίες για τα «κλασικά» έργα του συναδέλφου Μίκη Θεοδωράκη, αν και, όπως εύστοχα αναφέρει ο Θ. Μικρούτσικος στο σημείωμά του «πρέπει να αντιμετωπίζουμε το έργο του Μίκη ως μια πλήρως αδιάσπαστη ενότητα». Είναι χωρισμένο σε πέντε μέρη που αντιστοιχούν στις συνθετικές του περιόδους. Το υλικό (σε μεγάλο μέρος) συγκεντρώθηκε από εφημερίδες και προγράμματα συναυλιών, δίνοντας έτσι μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα για τον τρόπο δημιουργίας των έργων αυτών (σόλο πιάνο, μουσική δωματίου, συμφωνικά έργα, κοντσέρτα, όπερες, ορατόρια, μουσική και τραγούδια για το θέατρο, μουσική μπαλέτου κλπ). Επίσης παρου-

σιάζεται η σχέση του Θεοδωράκη με την όπερα, ο τρόπος που μελοποίησε Έλληνες ποιητές και αυτός με τον οποίο έγραψε μουσική για το αρχαιοελληνικό δράμα. Περιλαμβάνονται διάφορες συνεντεύξεις του, αλλά και αναμνήσεις του ίδιου.

Παράλληλα ο συνθέτης αναφέρεται και στις

πολιτικές περιπέτειες της νεότερης Ελλάδας, οι οποίες σημάδεψαν το έργο του. Ο τόμος περιλαμβάνει φωτογραφίες από το αρχείο του δημιουργού, το λιμπρέτο της «Λυσιστράτης» (σε δική του απόδοση), καθώς και προλογικά σημειώματα των Θ. Μικρούτσικου και Λ. Παπαδόπουλου. Κείμενα που περιλαμβάνονται στο βιβλίο υπογράφονται από τους Α. Brandes, Οδ. Ελύτη, Ι. Καμπανέλλη, Μ. Χατζιδάκι, Χ. Αργυρόπουλο, Α. Κούτουλα, Α. Λεντάκη, Ι. Ηλιοπούλου, Ολ. Ψυχοπαίδη, τον ίδιο το Θεοδωράκη κ.ά. Τέλος η έκδοση συνοδεύεται από διάγραμμα του συνθέτη που δείχνει τις σχέσεις των έργων του.

Παντελής Γαργουλιάκης

Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Ασκήσεις - Παραδείγματα - Σολφέζ

Εκδόσεις Δεδεμάδης

Σελίδες 119

Μόλις κυκλοφόρησε η «Θεωρία» αυτή, η οποία αποτελεί μία διαφορετική προσέγγιση του αντικειμένου, δεδομένου ότι απευθύνεται κυρίως στους σπουδαστές των μοντέρνων - σύγχρονων οργάνων.

Έτσι, κάποια από τα γνωστά θέματα συνειδητά απουσιάζουν (αναλυτικά οι ελάσσονες κλίμακες, εύρεση διαστημάτων στις κλίμακες, σημεία μουσικής στίξης και επαναλήψεων, όροι έκφρασης κλπ). Αντίθετα νέα θέματα έχουν συμπεριληφθεί (4φωνες και πλέον συγχορδίες, τρόποι - modes, διάφορες «μοντέρνες» κλίμακες κλπ). Η θεωρητική βάση του βιβλίου ακολουθεί σε κάποιο βαθμό τη θεωρητική οπτική της τζαζ.

Τα κεφάλαια περιλαμβάνουν τα εξής θέματα: Βασικά στοιχεία της μουσικής σημειογραφίας και βασικές μουσικές έννοιες (πεντάγραμμα, βοηθητικές γραμμές, κλειδιά, φθογγόσημα - νότες, αξίες, περί μέτρων - ισχυρά και ασθενή μέρη τους, παύσεις, στιγμή και σύζευξη διάρκειας, τρίηχα - πολύηχα, ημιτόνιο - τόνος, αλλοιώσεις - οπλισμός, συγκοπή, αντιχρονισμός κλπ). Παρουσιάζονται οι μειζονες κλίμακες (αναλυτικά), διάφορες ελάσσονες, πεντατονικές και blues κλίμακες, τρόποι, συγχορδίες (3φωνες, 4φωνες και πλέον, συγχορδίες της jazz), θέσεις και αναστροφές των συγχορδιών κλπ.

Η ύλη εμπλουτίζεται με διάφορα παραδείγματα, ασκήσεις και σολφέζ (ρυθμικά και μελωδικά). Η γλώσσα του βιβλίου είναι απλή και η παρουσίαση της ύλης προσεγμένη.

